

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2021/22

Destinace (země, místo): Rumunsko, Eibenthal

Jméno, příjmení: Mgr. Alexandr Gajdzica

ZŠ Eibenthal, povinná výuka ČJ

- 0. tř. – 1 žák
- 1. tř. – 4 žáci
- 3. tř. – 1 žák
- 5. tř. – 3 žáci
- 6. tř. – 3 žáci
- 8. tř. – 2 žáci

MŠ Eibenthal

- 7 žáků

Oršova, Ešelnice – fakultativní výuka ČJ

- 7 žáků (7–13 let)

Oršova, Ešelnice – fakultativní výuka AJ

- 7 žáků (7–13 let)

Doučování ČJ

- 2 žáci (12 let)

Volnočasové aktivity

- angličtina – 10 žáků (7–13 let)
- sporty – 11 žáků (7–13 let)
- kytara – 4 žáci (9–12 let)
- flétna – 4 žáci (7–13 let)
- folklor – 8 žáků (6–13 let)
- IT – 8 žáků (7–13 let)
- filmový klub – 12 žáků (4–13 let)

Výuka

V první části školního roku výuka probíhala online. Díky lepší organizaci i technickému zajištění se do ní zapojila většina dětí. Od nového roku v důsledku návratu 3 rodin z ČR přibylo 6 dětí. Krom dětí na různých úrovních bilingválnosti a dětí vykazujících rysy specifických poruch učení tak přibyla skupina dětí se dvěma až šesti ročníky standardní české ZŠ, což na učitele klade nové nároky. Díky malému počtu dětí je ale stále možné připravovat výuku individuálně.

Zamýšlené kurikulum zejména ve věci gramatiky odpovídá osnovám prvního stupně české ZŠ rozložených do 9 let. Nejvíce pozornosti ve všech třídách je věnována nácviku čtení českého uměleckého i neuměleckého textu s porozuměním. Většina slohových cvičení probíhala s cílem napsat popisné, výpravné a reportážní texty pro lokální časopis, který vydáváme. Co do gramatiky, těžištěm zůstalo seznamování s vyjmenovanými slovy a další gramatické jevy typu skloňování zájmena *já*. Stručný exkurz do dříve nepoznaných oblastí české gramatiky získali starší žáci při přípravách na olympiádu a soutěž z českého jazyka, které musely splňovat adekvátní úroveň jejich věku. Té většina z nich nedosahuje z důvodu nízké kvality vzdělávání před mým nástupem. Rozdílily se ale postupně začínají stírat, a i žáci druhého stupně mají slušnou naději osvojit si zamýšlené učivo v uspokojivé míře.

Hodiny ve školce zatím nedosahují kýžené úrovně. Přibyly dvě děti z rumunských hodin a zejména z důvodu jazykového a věkového rozdílu se mi nepodařilo nastavit funkční pravidla a hranice. Další komplikací je naprosto nefunkční prostředí školky nastavené nekompetentní učitelkou, jejíž odchod už druhým rokem žádá většina rodičů. Příští rok bude nutné najít jiný *status quo*.

Volnočasové aktivity

Kroužky tento rok probíhaly převážně v klubovně, kterou postupně kultivujeme a zvelebujeme ve spolupráci s rodiči i dětmi. Provedli jsme zde nutné úpravy pro fungování v zimních měsících, děti ozdobil zdi malbami, společně budovu uklízíme apod. Klubovna by potřebovala výraznější investice – opravu střechy a komínu, dokončení venkovního hřiště, dřevěnou přístavbu předsíně.

Už na podzim děti projevily velký zájem o fotbal. Proto jsme nakoupili potřebné vybavení a začali trénovat. V Eibenthale chybí hřiště nebo alespoň dostatečně rovný kus země, který není

zemědělsky využíván. V červnu také děti dostaly darem několik hokejek. Ty jsme nechali v tělocvičné škole a děti se nadchly také pro tuto hru.

Od dárců sponzorů jsme obdrželi čtyři notebooky, ke kterým jsme přidali další z vlastních zdrojů. Mohli jsme tak zahájit hodiny informatiky, informační gramotnosti a zásad bezpečného chování na internetu. Počítače jsme také využili k napsání scénářů pro plánovaná videa, která chceme publikovat na YouTube.

Mírně klesl zájem o hru na hudební nástroje, naopak vzrostl zájem o sporty. Oproti loňsku také větší počet dětí způsobil jejich samostatnější iniciativu, kdy vítají možnost hrát si samy a neprojevují tolik zájmu o každodenní volnočasový program. Program nicméně probíhal podle plánu. Pro příští rok se nabízí dosavadní přístup přehodnotit; nedělat každodenní program pro všechny, ale organizovat kroužky strukturovaněji a závazněji. Děti mají zájem o možnost výtvarných aktivit od výroby hraček a šperků přes pletení a zdobení adventních věnců po malování na zdi.

Po dvou letech našeho pedagogického vedení ale pozorujeme výrazně lepší atmosféru v kolektivu a nárůst komunikačních a sociálních kompetencí dětí, o což se dlouhodobě snažíme. Jsou schopny lépe pracovat i bez direktivního vedení, které je zde jinak standardem, a chovat se k sobě s respektem.

Akce

Ještě před začátkem školního roku v srpnu proběhl Festival Banát, po jehož celou dobu děti pracovaly ve svém stánku, kde nabízely účastníkům za dobrovolný příspěvek melouny, limonádu a své výrobky – náramky, přívěsky, ručně malované deníky, facepainting atd. Děti si následně samy rozhodly, jak s penězi naložit a jak je rozdělit. V poslední (krajanský) den festivalu také děti předvedly tance, které nacvičily, a následně spolu se svými rodiči ve dvou kolech zatančily tradiční Českou besedu za doprovodu místních hudebníků.

V říjnu se děti zúčastnily s kulturním programem dvojakce *Den českého jazyka a Babiččin koláč*, kde předvedly poetické pásmo a folklorní taneční vystoupení.

Velkou událostí byl také příjezd štábu hlavní rumunské televize, která zde natáčela pořad o českých vesnicích a pro kterou děti i dospělí vystoupili s tancem Česká beseda. Z tohoto vystoupení existuje záznam v pořadu *Exclusiv in Romania*.

V součinnosti se školou jsme uspořádali tradiční masopustní Kinderbál v sálu hospody Krajánek.

Žáci 7. a 8. tříd se zúčastnili ministerstvem pořádané olympiády v mateřském jazyce. Župní kolo jsme uspořádali ve Svaté Heleně, státní kolo proběhlo v Oradeji. Pro ostatní děti od 2. třídy včetně studentů SŠ jsme s podporou URSCR uspořádali opět na Svaté Heleně soutěž z českého jazyka.

V dubnu proběhl druhý ročník akce *Uklid'me Český Banát*, do které se letos už zapojily všechny vesnice a organizaci do velké míry převzala UDSCR. Na všech vesnicích se opět vysbíralo velké množství odpadu. Osobně jsem se zúčastnil úklidu v Bígru, Eibenthalu a na Šumici.

Na Květnou neděli jsme s místními nacvičili rozsáhlou zhudebněnou pašijovou hru, která se v kostele v historii zpívala. Navázali jsme tak na přerušovanou tradici. Tato akce měla významný komunitní, kulturní i duchovní rozměr. Do velké míry šlo o iniciativu varhanice Augustiny Pospíšil.

V květnu jsme využili návštěvy sportovní ZŠ z Litvínova a pro všechny české děti jsme zorganizovali sportovní den. Akce se zúčastnilo přes 30 dětí z ČR a zhruba 50 krajanských dětí a

mládeže. Událost proběhla s podporou UDSCR při příležitosti *Dne dětí*. České děti si pro banátské přichystaly několik her a aktivit na stanovištích rozmístěných po vsi a týmy následně plnily úkoly podle zadaných instrukcí. Tato akce podpořila aktivní životní styl, prohloubila vztahy mezi krajařskými dětmi napříč vesnicemi, ale i mezi Banátem a ČR. Budeme usilovat o další ročník.

V červnu stejně jako minulý rok přijeli na Svatou Helenu pražští skauti a připravili pro děti sportovní program.

V témže měsíci proběhl na Šumici festival českých kostelních sborů. Zúčastnilo se dohromady 9 uskupení.

Spolupráce

Za zcela klíčovou považuji spolupráci s kolegyní Jíchovou (Sv. Helena a Gernik), kolegou Havlem (Srbsko), Štěpánem Slaným a dalšími pravidelnými členy naší skupiny, která se setkává online každý týden a funguje jako redakce časopisu *Český Banát* a organizační tým většiny společných akcí. Tato spolupráce významně zvyšuje přidanou hodnotu působení učitelů u krajanů v Banátu. Zejména intenzivní spolupráce mezi českými učiteli v Rumunsku je zcela zásadní a měla by se stát samozřejmostí i pro budoucí roky, a to nejen po organizační a pedagogické stránce, ale také z důvodu potřeby sdílení a reflexe specifických a občas náročných zkušeností učitele u krajanů.

Pro působení na Eibenthale je také zásadní spolupráce s Tiberiem Pospíšilem, Štěpánem Slaným a Janem Dubnem. Projekty této trojice posunuly Eibenthal mezi špičku rumunského turistického ruchu. Tato spolupráce nabízí českému učiteli velký potenciál. Díky jejich zprostředkování mohl proběhnout sportovní den, volnočasový program organizovaný Klubem českých turistů, samotný Festival Banát a mnohé další. Nabídlí nám také k dispozici prostory restaurantu Eibenthal i hospody U Mědvěda, kemp Bamboo a další. Jejich rozsáhlé zkušenosti s podnikáním v oblasti je vybavili znalostmi, které jsou pro práci českého učitele nenahraditelné.

Významná je přirozeně také spolupráce s krajařskou organizací UDSCR. Spolu s předsedou místní organizace, Emilem Flaškou, každoročně podáváme žádosti o finanční podporu MZV ČR, podílíme se na organizaci akcí jako Uklidíme český Banát apod. Spolupráce s předsedou oblastní organizace Banát-jih panem Štefanem Boudou vedla např. k úspěšnému zafinancování výletu do Čech (červen 2022) v době, kdy kvůli válce na Ukrajině bylo nutné přesměřovat velké množství finančních prostředků.

Zásadním momentem spolupráce se stala situace, která na konci školního roku vedla k pokusu zabránit mi ve vstupu do školy. O této věci více v sekci *Úspěchy a neúspěchy*. Zde sehrálo roli zapojení krajařské komunity, zejména rodičů a krajařské organizace, ale také velvyslanectví ČR v Bukurešti, DZS a rumunského ministerstva školství.

Mezi další organizace, se kterými byla navázána nebo trvá spolupráce, je časopis *Duha*, Junák – český skaut, Liga lesní moudrostí, Klub českých turistů, Spolek chovatelů jedovatých hadů, SSZŠ Litvínov, Post Bellum nebo Výchova pro život.

Podmínky pro výuku a podmínky pro učitele

V tomto roce se od minulého nic zásadního nezměnilo. Klubovna se stala primárním dějištěm volnočasových aktivit a plánujeme v ní některé potřebné opravy a úpravy, jako je výměna

střešních latí, ohození komínu nebo dokončení malého travnatého hřiště. K tomu chceme využít sponzorské dary a pomoc místních.

Výuku v Ešelnici jsme kvůli malému počtu dětí propojili s Oršovou; děti z obou měst nyní navštěvují naše hodiny současně, což nám umožňuje učit zde vedle hodiny češtiny také hodinu angličtiny. Je nám k dispozici dostatečně velká třída v budově oršavské technické SŠ.

Úspěchy a neúspěchy

V minulém roce jsem za největší neúspěch označil to, že se nepodařilo s ředitelkou vyjednat dobrovolnickou smlouvu a přístup do školy pro mou partnerku plně kvalifikovanou psycholožku a speciální pedagožku. Situace se do dvou let nevyřešila, proto si nyní našla úvazek ve svém odvětví v ČR. Česká komunita v Rumunsku tedy kvůli rozhodnutí jednoho člověka přichází o profesionála pracujícího v plném nasazení, navíc s odborností, která v oblasti kriticky chybí.

Tuto ztrátu do jisté míry vykompenzuje úspěch, za který považuji už 3. semestr fungující stáž Erasmus+, v rámci které v září přijedou na Eibenthal dva studenti českých univerzit. Zatím vše nasvědčuje tomu, že ani jim nebude umožněno pracovat ve škole, přestože jeden ze stážistů má 2letou praxi jako asistent pedagoga. V této věci ale ještě budeme s ředitelkou školy jednat.

Za svého druhu úspěch považuji to, že od září vůbec budu moci na své místo v eibenthalské škole nastoupit. Jak jsem naznačil výše, v květnu jsem dostal zcela neoficiální cestou informaci, že pan Emil Flaška předal konzulce paní Jitce Krukové rozhodnutí školní rady, že mě v dalším roce nepřijmou jako učitele. Okamžitě jsem se s paní konzulkou sešel a začal o dalším postupu jednat s DZS, UDSCR a zástupcem československé menšiny na rumunském ministerstvu školství, panem Gubaním. Souběžně jsem o této záležitosti informoval většinu rodičů. Základním východiskem řešení bylo, že nikdo kromě školní rady neshledal žádný důvod k mému odchodu. Situace navíc nastala tak pozdě, že najít vhodnou náhradu by bylo obtížné. Většina zúčastněných mi také dala za pravdu, že výměnou českého učitele by se problém pouze odložil, ale nevyřešil, protože většina učitelů měla s ředitelkou konflikty. Z iniciativy pana Štefana Boudy se podařilo dosáhnout toho, aby krajský školní inspektor medioval vyřešení celé situace. Setkání se kromě zmíněného inspektora zúčastnila ředitelka, starosta, Emil Flaška a já. Zdálo se, že všichni zúčastnění pánové chtějí hlavně mít vše rychle vyřešeno, takže by se spokojili s mým slibem, že si přečtu rumunský školní zákon a školní řád a budu je dodržovat (což pochopitelně dělám). Musel jsem se snažit, aby vyzněním celého setkání nebylo, že já se musím polepšit a pak budu blahosklonně přijat zpět. Cílem ale bylo v první řadě, aby školní rada odvolala své rozhodnutí, čehož bylo dosaženo. K drobnému narovnání vedla až následná schůzka s rodiči, kteří ředitelce jasně deklarovali mou podporu a vyjádřili nespokojenost s některými problémy ve výuce i mimo ni. V tuto chvíli se každopádně zdá, že krize byla překonána a pokusím se najít cestu, jak úspěšně vyjednat aspoň některé z možných projektů, které by levně, snadno a rychle zvýšily kvalitu místního vzdělávání; např. zapojení stážisty do výuky.

Dalším úspěchem je, že projekty jako *Uklidíme Český Banát* nebo časopis *Český Banát* přijala krajská organizace za své a usiluje o jejich udržitelnost. V prvním případě se zástupci místních organizací plně ujali organizace, v druhém je jasné, že jde o smysluplný projekt. V těchto i ostatních případech je zjevné směřování k zachování projektů i po našem odchodu v horizontu jednoho až dvou let.

Problémy a doporučení

Doporučuji postupovat extrémně obezřetně a taktně při snaze jakkoli zasahovat do chodu školy. Doporučuji konzultovat postup s progresivněji smýšlejícími rodiči a mít z jejich strany podporu. V ideálním případě mohou všechny změny rodiče přijmout za své a přímo iniciovat jejich prosazení. Český učitel by za současného vedení neměl vznášet ani obhajovat zásadní témata ve věci řízení školy. Vhodnou cestou je konzultovat s rodiči možnosti a problémy současné situace a navrhnout jim možná řešení, aby pak oni sami mohli usilovat o pozitivní změnu. V dalším roce se pokusím najít funkční a efektivní cestu komunikace s ředitelkou, považuji to ale v současnosti za svůj nejtěžší úkol s extrémně nejistým výsledkem.

Výrazně doporučuji pokračovat v projektu Erasmus+. Stážistky se na Svaté Heleně a Gerniku ukázaly jako nenahraditelná pomoc. Touto cestou se dá vyplnit mnoho slepých skvrn zejména v oblasti volnočasových aktivit a doučování. Čeští studenti se s trochou tréninku mohou stát výkonnými a kompetentními pracovníky, jakých je v oblasti nedostatek.